

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогічний
Кафедра початкової та дошкільної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор
роботи
30 серпня 2023 р.

науково-педагогічної
Н.В. Михальченко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 013 «Початкова освіта», 012 «Дошкільна освіта»

Освітня програма: «Початкова освіта», «Дошкільна освіта»

2023-2024 навчальний рік

Розробник: Шапочка Катерина Анатоліївна, доцент кафедри початкової дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук,
доцент Евстаф (Шапочка К.А.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової та дошкільної освіти

Протокол № 1 від « 29 » серпня 2023 р.

Завідувач кафедри Якименко С.І. (Якименко С.І.)
«29» серпня 2023 р.

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта» складена к.пед.н., доцентом Шапочкою Катериною Анатоліївною відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів педагогічних спеціальностей.

Дана програма «Інклюзивна освіта» може бути використана багато профільно в системі підготовки студентів та перепідготовки, підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

У програмі «Інклюзивна освіта» представлено теоретико-методологічні, нормативно-правові та організаційно-методичні засади інклюзивної освіти. Програма спрямована на висвітлення питань диференційованого викладання та оцінювання навчальних досягнень та розвитку дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі; взаємодії з різнопрофільними фахівцями та батьками дітей з особливими потребами; адаптації/модифікації курикулуму й методики викладання; розроблення індивідуальних навчальних планів та програм для дітей з особливими освітніми потребами на основі визначення їхніх потреб тощо. Для поглибленого вивчення пропонуються корисні ресурси, які складають сучасні наукові матеріали зарубіжних вчених, зокрема, канадських.

Мета курсу – надати студентам сучасні базові знання з інклюзивної педагогіки, зокрема, розкрити тенденції й проблеми становлення інклюзивної освіти в країнах Західної Європи та Північної Америки, розкрити особливості впровадження інклюзивного навчання в системі національної освіти.

Основним завданням курсу є: надання студентам ґрунтовних знань в галузі інклюзивної освіти, а саме у сфері діагностико-аналітичної і консультативної діяльності сформувані у студентів здатність використовувати професійно-профільовані знання; здатність до проектування і впровадження психолого-педагогічних технологій; уміння консультувати осіб з ООП, батьків (законних представників) дітей з ООП з питань організації і реалізації індивідуальних освітніх і абілітаційних/реабілітаційних психолого-педагогічних програм, оптимізації соціально-середовищних умов життєдіяльності; уміння консультувати педагогів освітніх організацій, які здійснюють інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: *інклюзивна освіта, діти з особливими освітніми потребами, інклюзивне середовище, універсальний дизайн, курикулум, індивідуальна програма розвитку*

Annotation

"Inclusive Education" the normative discipline program is made by PhD, Associate Professor Kateryna Shapochka in accordance with the educational-professional program of bachelors of pedagogical specialties.

This program "Inclusive Education" can also be used in in the system of student training and retraining, professional development of teachers.

The program "Inclusive Education" presents theoretical and methodological, regulatory and organizational and methodological principles of inclusive education. The program aims to highlight the issues of differentiated teaching and assessment of educational achievements and development of children with special educational needs in an inclusive environment; interaction with various specialists and parents of children with special needs; curriculum adaptations / modifications and teaching methods; development of individual curricula and programs for children with special educational needs based on the definition of their needs, etc. For in-depth study, useful resources are offered, which are modern scientific materials of foreign scientists, in particular, Canadian.

The aim of the course is to provide students with modern basic knowledge of inclusive pedagogy, in particular, to reveal trends and problems of inclusive education in Western Europe and North America, to reveal the features of inclusive education in the national education system.

The main task of the course is: to provide students with thorough knowledge in the field of inclusive education, namely in the field of diagnostic-analytical and consulting activities to form students' ability to use professional knowledge; ability to design and implement psychological and pedagogical technologies; ability to advise persons with special needs, parents (legal representatives) of children with special needs on the organization and implementation of individual educational and habilitation / rehabilitation psychological and pedagogical programs, optimization of social and environmental living conditions; ability to advise teachers of educational organizations that provide inclusive education for children with special educational needs.

Keywords: *inclusive education, children with special educational needs, inclusive environment, universal design, curriculum, individual development program*

1. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Загальна кількість годин 90	Спеціальність (011 Освітні, педагогічні науки; 012 «Дошкільна освіта»; 013 «Початкова освіта»; 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями))	<i>Рік підготовки:</i>	
		III	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Ступінь бакалавр	<i>Семестр</i>	
		III	
http://moodle.mdu.edu.ua/my/		<i>Лекції</i>	
		18	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		30	
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		60	
		Вид контролю: залік	

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 48 год. – аудиторні заняття, 42 год. – самостійна робота (53,3% ~ 46,7%).

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – надати студентам сучасні базові знання з інклюзивної освіти, зокрема, розкрити тенденції й проблеми становлення інклюзивної освіти в країнах Західної Європи та Північної Америки, розкрити особливості впровадження інклюзивного навчання в системі національної освіти; висвітлення питань диференційованого викладання та оцінювання навчальних досягнень та розвитку дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі; взаємодії з різнопрофільними фахівцями та батьками дітей з особливими потребами; адаптації/модифікації курикулуму й методики викладання; розроблення індивідуальних навчальних планів та програм для дітей з особливими освітніми потребами на основі визначення їхніх потреб тощо.

Завдання курсу: надання студентам ґрунтовних знань в галузі інклюзивної освіти та соціальної педагогіки, а саме у сфері діагностико-аналітичної і консультативної діяльності сформувані у студентів здатність використовувати професійно-профільовані знання; здатність до проектування і впровадження психолого-педагогічних технологій; уміння консультивати осіб з ООП, батьків (законних представників) дітей з ООП з питань організації і реалізації індивідуальних освітніх і абілітаційних/реабілітаційних психолого-педагогічних програм, оптимізації соціально-середовищних умов життєдіяльності; уміння консультивати педагогів освітніх організацій, які здійснюють інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Передумови для вивчення дисципліни:

Вивчення дисциплін: педагогіка (загальна, дошкільна, історія дошкільної педагогіки), психологія (загальна, дитяча, педагогічна).

Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Програмні результати навчання:

ПР-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПР-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-07. Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

ПР-08. Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПР-10. Бути знайомим з програмою раннього втручання, розуміти можливості опори на нього в подальшій роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

ПР-19. Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини

ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

Загальнопредметні:

- КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.
- КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).
- СК-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.
- СК -10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.
- СК -15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей
- СК -19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами
- СК -20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Компетентність у сфері міжнародного та національного законодавства про інклюзивну освіту, здатність збагачувати досвід інклюзивної освіти в Україні та інших державах світу;

Компетентність у сфері концептуальних засад інклюзивної освіти (здатність розуміти значення комплексного підходу у наданні корекційних освітніх послуг в інклюзивному середовищі; знання і розуміння концепцій, теорій, принципів інклюзивної освіти; здатність розуміти основні положення інклюзивної освіти);

Компетентність у розумінні, сприйманні та виявленні етичних норм поведінки відносно осіб з особливими освітніми потребами, толерантного ставлення до дітей з ООП, недопущення дискримінації;

Компетентність щодо володіння базовими уявленнями про категорії осіб з особливими освітніми потребами, які є суб'єктами інклюзивної освіти; закономірностей та особливостей їх розвитку та особливостей супроводу;

Компетентність у використанні дослідницьких навичок з вивчення актуальних проблем розвитку інклюзивної освіти в сучасному світі; здатність володіти сучасними уявленнями про принципи організації, навчально-методичне забезпечення та механізми практичної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; здатність використовувати професійно-профільовані знання у здійсненні інформаційної роботи серед населення з питань корекційної та інклюзивної освіти.)

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Визначення основних понять «інклюзія», «інтеграція», та ін.

Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти.

Тема 3. Національне законодавство в сфері інклюзивної освіти.

Тема 4. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти.

Тема 5. Передумови для забезпечення успішної інклюзії.

Тема 6. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти.

Тема 7. Діти з особливими освітніми потребами.

Тема 8. Індивідуальна програма розвитку.

Тема 9. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство.

Тема 1. Визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.

Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Саламанкська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО

Тема 3. Національне законодавство в сфері інклюзивної освіти.

Кредит 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі.

Тема 4. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. (Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні шкільні заклади, навчально-реабілітаційні та оздоровчі багатопрофільні центри і т. ін.)

Тема 5. Передумови для забезпечення успішної інклюзії. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагоги як провідники змін.

Тема 6. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти. Співробітництво - основа роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами

Кредит 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти

Тема 7. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.

Тема 8. Індивідуальний навчальний план та його складові. Індивідуальна програма розвитку.

Тема 9. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	П	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство						
Тема 1. Визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.	9	2	2			5
Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Саламанкська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО	9	2	4			5
Тема 3. Національне законодавство в сфері інклюзивної освіти	12	2	4			8
<i>Разом за кредит1</i>	30	6	10			18
Кредит 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі.						
Тема 1. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. (Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні шкільні заклади, навчально-реабілітаційні та оздоровчі багатопрофільні центри і т. ін.)	7		2			5
Тема 2. Передумови для забезпечення успішної інклюзії. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагогік як провідники змін.	9	4	4			5
Тема 3. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти. Співробітництво основа роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами	14		4			8
<i>Разом за кредит2</i>	30	4	10			18
Кредит 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти						
Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного	9	2	2			5

розвитку. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.						
Тема 2. Індивідуальний навчальний план та його складові. Індивідуальна програма розвитку.	7	2	4			5
Тема 3. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання.	14	4	4			6
Разом за кредит3	30	8	10			16
Усього годин:		18	30			42

**5. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство	
	Тема 1. Визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.	2
	Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Саламанкська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО	4
	Кредит 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі	
	Тема 2. Передумови для забезпечення успішної інклюзії. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагоги як провідники змін.	4
	Кредит 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти	
	Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.	4
	Тема 3. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання.	4
	Усього годин:	18

**6. Теми практичних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство	
	Тема 1. Визначення понять «інклюзія», «інтеграція», «порушення психофізичного розвитку», «особливі потреби» та ін.	2
	Тема 2. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Саламанкська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО	4
	Тема 3. Національне законодавство в сфері інклюзивної освіти	4
	Кредит 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі	
	Тема 1. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні, ресурсні можливості спеціальної освіти. (Характеристика спеціальної освіти в Україні (вертикальна й горизонтальна структура; спеціальні дошкільні та загальноосвітні шкільні заклади, навчально-реабілітаційні та оздоровчі багатoproфільні центри і т. ін.)	2
	Тема 2. Передумови для забезпечення успішної інклюзії. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини. Педагоги як провідники змін.	4
	Тема 3. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти. Співробітництво - основа роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами	4
	Кредит 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти	
	Тема 1. Діти з особливими освітніми потребами. Особливості психофізичного розвитку. Універсальний дизайн інклюзивного освітнього середовища.	2
	Тема 2. Індивідуальний навчальний план та його складові. Індивідуальна програма розвитку.	4
	Тема 3. Технології навчання в інклюзивному освітньому середовищі. Модифікація й адаптація курикулуму. Технологія оцінювання результатів інклюзивного навчання.	4
	Усього годин:	30

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин										
	Кредит 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Міжнародне та національне законодавство.											
	<p>1. Конспект першоджерела/словник Картка для аудиторної самостійної роботи</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Основні поняття</th> <th style="text-align: center;">Зміст</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Учні з особливими потребами</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Сегрегація</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Інтеграція</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Інклюзія</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>2.</p>	Основні поняття	Зміст	Учні з особливими потребами		Сегрегація		Інтеграція		Інклюзія		5
Основні поняття	Зміст											
Учні з особливими потребами												
Сегрегація												
Інтеграція												
Інклюзія												
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Основні поняття</th> <th style="text-align: center;">Основні положення, що регламентують інклюзивну освіту</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Загальна Декларація ООН про Права людини</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Конвенція про права дитини</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Саламанкська декларація</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Принципи інклюзивної освіти Законодавча освітня база України</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Основні поняття	Основні положення, що регламентують інклюзивну освіту	Загальна Декларація ООН про Права людини		Конвенція про права дитини		Саламанкська декларація		Принципи інклюзивної освіти Законодавча освітня база України		5
Основні поняття	Основні положення, що регламентують інклюзивну освіту											
Загальна Декларація ООН про Права людини												
Конвенція про права дитини												
Саламанкська декларація												
Принципи інклюзивної освіти Законодавча освітня база України												
	3. Наведіть приклади сегрегації, інтеграції, інклюзії у навчанні дітей з особливими освітніми потребами	5										
	<p>Підготовка реферату/ тез доповіді на конференцію за однією з тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проаналізуйте соціальні моделі, за якими формувалася суспільна думка стосовно осіб з порушеннями психофізичного розвитку • Розкрийте особливості інклюзії як моделі суспільного облаштування • Визначте та прокоментуйте основні принципи інклюзивного навчання • Медична модель порушень розвитку • Соціальна модель порушень розвитку • Категоріальність дітей з особливими потребами • Назвіть і проаналізуйте основні міжнародні документи в галузі прав осіб з порушеннями психофізичного розвитку. • Розкрийте основні принципи інклюзивної освіти, задекларовані у Саламанкській декларації. • Визначте, які статті Закону «Про освіту» сприяють розбудові інклюзивної освіти в Україні. 	5										

	<ul style="list-style-type: none"> • Закони України про право на освіту дітей з особливими потребами. • Нормативно-правові акти, які регламентують інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами. Аналіз документа «Порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах про інклюзивне навчання». 															
	Кредит 2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі															
	1. Оформлення презентації за допомогою технічних засобів/сучасних інформаційних технологій по темі лекційного/практичного заняття	5														
	2. Конспект першоджерела/словник Картка для аудиторної самостійної роботи	5														
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Основні поняття</th> <th>Зміст</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Система спеціальної освіти</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Спеціальна школа- інтернат</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Навчально-реабілітаційний центр</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Стихійне інтегрування порушень психофізичного розвитку</td> <td>Класифікація</td> </tr> </tbody> </table>	Основні поняття	Зміст	Система спеціальної освіти		Спеціальна школа- інтернат		Навчально-реабілітаційний центр		Стихійне інтегрування порушень психофізичного розвитку	Класифікація					
Основні поняття	Зміст															
Система спеціальної освіти																
Спеціальна школа- інтернат																
Навчально-реабілітаційний центр																
Стихійне інтегрування порушень психофізичного розвитку	Класифікація															
	<table border="1"> <tbody> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td>інтеграція</td><td></td></tr> <tr><td>інклюзія</td><td></td></tr> <tr><td>інклюзивна школа</td><td></td></tr> <tr><td>ефективна школа</td><td></td></tr> <tr><td>провідник змін</td><td></td></tr> </tbody> </table>			інтеграція		інклюзія		інклюзивна школа		ефективна школа		провідник змін				
інтеграція																
інклюзія																
інклюзивна школа																
ефективна школа																
провідник змін																
	<table border="1"> <tbody> <tr><td></td><td></td></tr> <tr><td>сім'я</td><td></td></tr> <tr><td>психолого-педагогічна консультація</td><td></td></tr> <tr><td>навчальна команда</td><td></td></tr> <tr><td>адвокатство батьків</td><td></td></tr> <tr><td>шкільна громада</td><td></td></tr> <tr><td>соціальна мережа</td><td></td></tr> </tbody> </table>			сім'я		психолого-педагогічна консультація		навчальна команда		адвокатство батьків		шкільна громада		соціальна мережа		
сім'я																
психолого-педагогічна консультація																
навчальна команда																
адвокатство батьків																
шкільна громада																
соціальна мережа																
	3. Дайте відповіді на запитання: 1. Розкрийте сутність основних складових інклюзії. 2. Назвіть причини, внаслідок яких впровадження інклюзії у школі може виявитися неефективним. 3. Перерахуйте складники успішного впровадження інклюзивної практики. 4. Охарактеризуйте роль педагога у впровадженні інклюзивної практики. 5. З якими перешкодами може стикнутись учитель, впроваджуючи	5														

	інклюзивну практику? 6. Роль батьків у впровадженні інклюзивної освіти.	
	4. Підготовка реферату/ тез доповіді на конференцію однією з тем: 1. Проаналізуйте вертикальну та горизонтальну структуру спеціальної освіти в Україні. 2. Розкрийте особливості впровадження інклюзивної освіти в Україні. 3. Проаналізуйте класифікацію дітей з порушеннями психофізичного розвитку. 4. Охарактеризуйте систему спеціальної освіти України. 5. Визначте, як демократичні процеси вплинули на функціонування освітньої системи. 6. Зазначте позитиви й негативи стихійного інтегрування.	5
Кредит 3. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти		
	1. Оформлення презентації за допомогою технічних засобів/ сучасних інформаційних технологій по темі лекційного/практичного заняття;	5
	2. Наведіть приклади вправ для зняття втоми під час навчання на уроці.	5
	3. Охарактеризуйте категорії дітей з особливими освітніми потребами за різними класифікаційними ознаками. Аналіз подайте у таблиці.	5
	4. Підготуйте загальні рекомендації, щодо організації просторово-фізичного інклюзивного освітнього середовища для дітей із порушеннями зору, слуху, порушеннями опорно-рухового апарату, інтелектуальними порушеннями.	5
Разом:		42

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Інклюзивна та соціальна педагогіка» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді презентації PowerPoint: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Орієнтовна тематика ІНДЗ з навчальної дисципліни «Інклюзивна та соціальна педагогіка»:

- a. Особливості організації й управління інклюзивним навчальним закладом.
- b. Проблема розроблення курикулуму в закордонних літературних джерелах.
- c. «Кейс Стаді» як приклад успішної практики.
- d. Навчально-методичне забезпечення освіти дітей з особливими потребами.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Для оцінки знань, умінь і навичок студентів при вивченні даного курсу використовуються наступні методи контролю: фронтальне опитування, письмове опитування, практичні заняття, контрольні роботи, творчі завдання, реферати.

Критерії оцінювання поточної/ самостійної роботи

Поточна робота за заняттях з інклюзивної освіти передбачає опитування вивченого теоретичного матеріалу. За національною шкалою проводиться наступне оцінювання:

«Відмінно» – студент виконує всі вправи, зазначені робочою програмою, повністю засвоїв теоретичний матеріал відповідної;

«Добре» – студент виконує всі вправи, зазначені робочою програмою, виконання вправ викликає невеликі труднощі; добре володіє теоретичними знаннями;

«Задовільно» – студент виконує лише частину вправ, що зазначені робочою програмою; має певні прогалини у теоретичних знаннях з відповідної теми;

«Незадовільно» – студент не виконує взагалі або виконує недостатню кількість вправ, не оволодів теоретичними знаннями з відповідної теми.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 кредити

Поточне оцінювання та самостійна робота									Контрольна робота	Іспит	Накопичувальні бали/ Сума
Кредит 1			Кредит 2			Кредит 3			20	40	300/ 100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
20	20	20	20	20	20	20	20	20			
40			40			20					

Розрахунок балів за один кредит: 1 кредит – 100 балів, а саме 40 б. 1 кредит.– самостійна робота, 60 б. – поточне оцінювання, зокрема 20 б. контрольна робота.

Таким чином максимальна кількість балів, яку студент може отримати - 300 б., що складає 60 %. Решта – складання іспиту (40%).

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та демонстрування результатів навчання є: поточне усне опитування, поточні письмові самостійні роботи, контрольні роботи, тестові технології, презентації, проекти, підсумкова комплексна контрольна робота.

11. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні, практико-теоретичні, пояснювально-ілюстративні, репродуктивні Технології: здоров'язбережувальні, інформаційно-комунікаційні, комунікативно-мовленнєві, соціально-комунікативні, розвивальні, діагностичні, пропедевтичні, особистісно зорієнтовані, диференційованого навчання, методики виховного спрямування

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint –Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

12. Рекомендована література

Базова

1. Колупасва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи. Монографія. -К.: САММІТ-книга, 2008
2. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупасвої А.А. - К: « А. С. К. », 2012. - 308 с.
3. Данілавічюте Е. А. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / За заг. ред. А. А. Колупасвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 360 с.
4. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник / за загальною редакцією Колупасвої А. А. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 124с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
5. Таранченко О. М., Найда Ю. М. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: навч. курс та навчально-методичний посібник / за заг.ред. А. А. Колупасвої. – К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. - 124 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
6. Універсальний дизайн в освіті: посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., - К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. - 76 с.
7. Шапочка К.А. Методичні рекомендації з дисципліни «Інклюзивна освіта». Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2020. 137 с.

Допоміжна

1. Андрійчук Н. М. Моделі спеціальної та інклюзивної освіти в сучасних американських та британських дослідженнях / Н. М. Андрійчук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль: ТНПУ, 2016. – № 3. – С. 155–161.
2. Асистент вчителя в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Н. М. Дятленко, Н. З. Софій, О. В. Мартинчук, Ю. М. Найда, під заг.ред. М. Ф. Войцехівського. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 172 с.
3. Астахова М. С. Базові моделі інклюзивної освіти дітей з особливими потребами [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://nach.com.ua/docs/index441825.html?page=10>
4. Білозерська І. О. Сім'я як осередок соціального інтегрування дитини з порушеннями психофізичного розвитку / І.О. Білозерська // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. - 2011. - Вип. 2. - С. 15-22.
5. Бондар В. І. Актуальні проблеми розвитку освіти дітей з обмеженнями життєдіяльності: шлях від інституалізації до інтеграції / В. І. Бондар, В. М Синьов // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: серія соціально-педагогічна. Вип. XII / За ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. – 462 с.
6. Бондар В. Інклюзивне навчання як соціально-педагогічний феномен / В. Бондар // Рідна школа. – 2011. – № 3. – С. 10–14.

7. Будяк Л. В. Організаційно-педагогічні умови інклюзивного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку в загальноосвітній сільській школі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.03 / Л. В. Будяк. – К., 2010. – 23 с.
8. Декларація про права розумово відсталих осіб [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_119.
9. Декларація про права інвалідів [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_117.
10. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка: посібник для вчителів початкових класів / за ред. В. І. Бондаря, В. В. Засенка. – К.: - 2004. – 152 с.
11. Доступність та універсальний дизайн: навчально-методичний посібник. / В. О. Азін, Я. В. Грибальський, Л. Ю. Байда, О. В. Красюкова-Еннс // . – К., 2013. – 128 с.
12. Загальна Декларація ООН про права людини [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015
13. Закон України «Про дошкільну освіту» № 2628-III від 11.07.2001 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>
14. Закон України «Про освіту» №1144-12 від 04.06.91р. зі змінами. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
15. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї» №1767 – VI від 16.12.2009 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1767-17>
16. Засенко В. В. Особливі діти: освіта та супровід / наук.-метод. журнал «Світогляд». №4. 2015. – С.12-15.
17. Засенко В. В. Освіта осіб з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні. / НАПН України / за ред. В. Г. Кременя. – К., 2016. – С. 68-77.
18. Ілляшенко Т. Діти з церебральним паралічем у загальноосвітній школі / Т. Ілляшенко // Початкова школа. – 2008. – № 11. – С. 58-61.
19. Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Патрикеева О. О., Софій Н. З., Найда Ю. М. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2012. - 100 с.
20. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол. упорядників: Патрикеева О. О., Софій Н. З., Луценко І. В., Василяшко І. П. Під заг. ред. Шинкаренко В. І. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. - 96 с.
21. Індекс інклюзії: професійно-технічний навчальний заклад: навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Софій Н. З., Найда Ю. М., Пашенко О. В. – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2012. – 92 с.
22. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практ. посіб. / Тім Лорман, Джоан Деспелер, Девід Харві; пер. з англ. – К.: СПД-ФО Парашин І. С., 2010. - 296 с.
23. Інклюзивна освіта: теорія та практика : навч.-метод. посіб. / С. П. Миронова та ін. ; за заг. ред. С. П. Миронової ; Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. - Кам'янець-Подільський, 2012. - 191 с.

24. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. та ін. За заг. ред. Даниленко Л. І., - 2-ге видання, стереотипне – К.: ФО-П Парашин І. С., 2010. - 128 с.
25. Колупаєва А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Видання доповнене та перероблене: наук. – метод. посіб. /А.А. Колупаєва, Л.О. Савчук. – К.: Видавничка група «АТОПОЛ», 2011. – 274 с.
26. Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами в освітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: Навчально-методичний посібник / А.А. Колупаєва, О.М. Тараненко. – К.: «АТОПОЛ». - 2010. – 96 с. - (Серія «Інклюзивна освіта»).
27. Колупаєва А. А. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: наук.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва, Л. О. Савчук. – К. : Наук. світ, 2010. – 196 с.
28. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія. – К.: «Самміт-Книга», 2009. – 272 с.
29. Колупаєва А. А. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навч. курс та навчально-методичний посібник / А.А. Колупаєва, Е.А. Данілавічюте, С.В. Литовченко. – К.: Видавничка група «А.С.К.», 2012. – 197 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).
30. Конвенція ООН про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_174
31. Конвенція ООН про права дитини [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021
32. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
33. Критерії оцінювання досягнень учнів початкових класів з особливими освітніми потребами, які навчаються у загальноосвітніх школах в умовах інклюзії. Довідник науково-дослідницької лабораторії інклюзивної освіти. / Упорядники: Савчук Л. О., Юхимець І. В., Яценюк Л. І. – Рівне: РОІППО, 2012. – 330 с.
34. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики: учеб. пособие / В. А. Липа. – Донецк: Лебідь, 2002. – 327 с.
35. Миронова С. П. Основы коррекционной педагогики: навч.-метод. посібник / С. П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. – 263 с.
36. Особливості викладання в інклюзивному навчальному середовищі: практика спільного викладання / Н. З. Софій // Освіта осіб з особливими потребами : шляхи розбудови: наук.-метод. зб.: / за ред.: В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої. - 2015. - Вип. 10. – С. 173-177.
- Психологічний та соціально-педагогічний супровід навчання і виховання «особливої дитини» у школі : метод. посібник / за ред. Д. Д. Романовської, С. І. Собкової. Чернівці : Технодрук, 2009. – 196 с.
37. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями опорно-рухового апарату та розумового розвитку / За ред. Л. С. Вавіної. — К. : АТОПОЛ, 2010. — 242 с. 111.

Рассказова О. І. Теорія та практика розвитку соціальності учнів в умовах інклюзивної освіти: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.05 / О. І. Рассказова. – Луганськ, 2014. – 44 с.

38. Розвиток ресурсних центрів для батьків дітей з особливими потребами: Навчально-методичний посібник / Н. З. Софій, Ю. М. Найда. – К.: Плеяди, 2007, 234 с.

39. Сак Т. В. Індивідуальне оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі : навч. курс та наук.-метод. посіб. [Електронний ресурс] / Т. В. Сак. — К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. — 168 с. — (Серія «Інклюзивна освіта»).

40. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка, олігофренопедагогіка: підручник. Ч. I / В. М. Синьов. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – 238 с.

41. Синьов В. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні / В. Синьов, А. Шевцов // Дефектологія. – 2004. – № 2. – С. 6 – 11.

42. Сисоєва С. О. Особистісно орієнтовані педагогічні технології: метод проектів / С.О. Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика // Наук.-метод. журн. – 2002. Вип. 1 (5). – С. 73-80.

43. Сисоєва С. О. Педагогічні технології: визначення, структура, проблеми впровадження / С.О. Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика // Наук.метод. журн. – 2002. Вип. 4. – С. 69-79.

44. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., – К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 66 с.

45. Таранченко О. М. Інклюзивна освіта. Освіта дітей з особливими потребами / О. М. Таранченко, С. В. Литовченко // Позашкілля. Шкільний світ. - № 3 (015). - 2008. – С. 15-25.

13. Інформаційні ресурси

- www.nmc.io.ippo.kubg.edu.ua
- www.ussf.kiev.ua
- www.naiu.org.ua
- <http://ispukr.org.ua/>